

Zitting 1979–1980

16 104

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht (te vondeling leggen)

Nr. 4

BIJLAGE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING**Brief van het College van Advies voor de Kinderbescherming van 27 juni 1979**

Aan de Minister van Justitie

Excellentie,

Naar aanleiding van uw verzoek van 29 maart 1979, om advies uit te brengen over een voorgenomen wijziging van het Wetboek van Strafrecht ten aanzien van de strafbaarstelling van het te vondeling leggen, brengt het college thans het volgende onder uw aandacht.

Het college heeft in zijn beschouwingen mede betrokken uw brief van 9 oktober 1978 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (zitting 1978/79, 15 300, VI, nr. 11), waarin institutionalisering van het anoniem te vondeling leggen met klem wordt afgewezen. Het college merkt naar aanleiding daarvan het volgende op.

In het op 18 mei 1973 aan de toenmalige minister van Justitie door het college uitgebrachte advies¹ is gesteld dat zou kunnen worden gedacht aan een wettelijke regeling van het *niet*-anoniem deponeren van een kind. Aan een dergelijke regeling heeft het college echter sedert de indiening van wetsontwerp 14 167² – voorstel tot een wettelijke regeling van de afstand – geen behoefte meer. Institutionalisering van het te vondeling leggen door het scheppen van mogelijkheden tot *anoniem* deponeren van een kind dient naar het gevoelen van het college niet te worden bevorderd.

Het college onderschrijft dan ook volledig het door u in de hiervoor aangehaalde brief ingenomen standpunt, met overname van de aldaar aangevoerde argumenten, waarvan zeker niet in de laatste plaats moet worden genoemd het in Nederland sinds de Overeenkomst betreffende de vaststelling van familierechtelijke betrekkingen tussen het onwettige kind en zijn moeder³ geldende beginsel dat ieder kind recht heeft op een moeder.⁴

Terecht ook wordt naar de mening van het college in uw brief van 9 oktober 1978 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, geen verband gelegd tussen een eventuele mogelijkheid tot anonieme afstand en abortus. Men kan zich immers zeer wel voorstellen dat in de beleving van de moeder die haar zwangerschap wenst af te breken, de wetenschap omtrent de mogelijkheid tot straffeloze tevondelinglegging van haar kind na de geboorte, geen enkele reële betekenis heeft.

¹ Tweede Kamer zitting 1974/75, 13 548, nr. 4, blz. 40.

² Ingediend op 18 oktober 1976.

³ Brussel, dd. 12 september 1962 (Trb. 1963, 93).

⁴ Vgl. rapport-Wiarda, blz. 80/81.

Hierna komt het college tot het voorontwerp zelf. Het college vraagt zich af of toepasselijk verklaring van het voorgestelde eerste lid van artikel 258 Sr., op «degene, die met instemming van de ouders handelt, en op diens medeplichtige», zonder meer mogelijk is, nu van de in het laatste lid van artikel 258 Sr. bedoelde personen bezwaarlijk kan worden gesteld dat zij «door een hevige gemoedsbeweging (werden) gedrongen tot afwijzing van de verantwoordelijkheid jegens het kind». De in de memorie van toelichting vermelde «psychische nood van de dader», die aanleiding zal zijn om ten aanzien van de *ouder* het strafrecht niet te hanteren (vgl. memorie van toelichting blz. 5, onder 4) zal, gezien de geheel andere relatie van de *derde* tot het kind, niet op dezelfde wijze als bij een ouder bij een «derde tevondelinglegging» aanwezig kunnen zijn.

Het is het college verder opgevallen, dat de categorie ouders die een beroep kan doen op het voorgestelde artikel uit het Wetboek van Strafrecht dat in geval van afstand straffeloosheid verzekert, *alle* ouders omvat, die tot het kind in familierechtelijke betrekking staan (vgl. memorie van toelichting blz. 5, onder 2). Het college constateert hier een duidelijke, zij het onbegrijpelijke incongruentie ten opzichte van het – toekomstige – civiele recht, waarin – in wetsontwerp 14 167 – wordt voorgesteld alleen aan moeders die de 16-jarige leeftijd hebben bereikt, ten aanzien van hun niet-erkende onwettige kind een afstandsrecht toe te kennen. Het college zou ervoor willen pleiten, dat beide genoemde wetsontwerpen – 14 167 en het onderhavige – aan elkaar worden aangepast. Indien, zoals in het thans voorgestelde voorontwerp, ten aanzien van het strafrecht wordt gekozen voor legalisering van de «afstand» ten behoeve van *alle ouders*, ongeacht de leeftijd van de ouder op dat moment, verdient het aanbeveling de beperkingen die wetsontwerp 14 167 te dezen stelt aan de mogelijkheid tot het doen van «afstand», nader te overwegen. Het college vreest overigens, dat het voorgestelde nieuwe artikel 258 Sr. in samenhang met het tevens voorgestelde aan artikel 236 Sr. toe te voegen vierde lid, onduidelijkheid omtrent de afstamming van personen zal bevorderen.

Door de mogelijkheid tot vervolging wegens overtreding van artikel 236 Sr. (verduistering van staat) categorisch uit te sluiten indien sprake is van niet strafbare tevondelinglegging, lijkt inbreuk te worden gemaakt op het – reeds genoemde – in het Nederlands familierecht neergelegde beginsel, dat ieder kind recht heeft op een moeder.⁵

Het college komt dan tot de conclusie, dat hetgeen met de thans voorgestelde wetswijziging wordt beoogd ook kan worden bereikt door het laten vervallen van de artikelen 256 en 258 t/m 260 Sr., zoals voorgesteld in zijn advies van 18 mei 1973. Volstaan zou kunnen worden met handhaving van de artikelen 255 en 257 Sr., met dien verstande, dat in artikel 255 expressis verbis de ouder dient te worden genoemd, aangezien de minderjarige ouder en de ouder die niet met het gezag over zijn kind is belast, niet in de huidige tekst van artikel 255 Sr. zijn begrepen.

Schrapping van artikel 256 Sr. behoeft naar de mening van het college niet te leiden tot het vervallen van een strafrechtelijke sanctie tegen het te vondeling leggen van een kind beneden de leeftijd van zeven jaar door een niet-ouder, op wie artikel 255 Sr. niet van toepassing is. In deze gevallen zal immers – nagenoeg altijd – sprake zijn van onttrekking aan het gezag, zodat er een situatie ontstaat waarin artikel 279 Sr. voorziet.

Het college wijst er ten slotte op dat op de hier voorgestelde wijze enerzijds wordt bereikt dat – overeenkomstig het voorontwerp – tevondelinglegging slechts met straf wordt bedreigd, voor zover deze gepaard gaat met het opzettelijk in een hulpeloze toestand brengen, terwijl tevens – *anders* dan in het voorontwerp – door handhaving van artikel 236 Sr. het recht van het kind om bekend te zijn met zijn afstamming kan worden verwezenlijkt via een vervolging wegens verduistering van staat.

Hoogachtend,
namens het College van Advies voor de Kinderbescherming,
H. Franken, voorzitter
F. G. A. ten Siethoff, secretaris

⁵ Hier moge nog eens worden verwezen naar het rapport-Wiarda, blz. 80 onderaan en blz. 81 bovenaan, alsmede naar Beginsel VI van de Verklaring van de rechten van het kind.